

STRATEGIJE PRED-PISANJA

Strategije *pred-pisanja* služe za pronalaženje ili otkrivanje ideja i argumenata. Koriste se u različitim fazama pisanja kad god treba riješiti problem, postaviti pitanje, zauzeti stajalište ili pokrenuti proces argumentacije.

1. **FREEWRITING** (engl., **SLOBODNO PISANJE**)

Slobodno pisanje strategija je koja se koristi se u dvije svrhe: 1) za odabir teme, cilja ili teze rada ili 2) za pronalaženje ideja kod već odabrane teme, cilja ili teze rada.

Kako funkcionira? Jednostavno, samo započnite pisati. Pišite sve što pomislite o temi ili području unutar kojeg pišete i pri tome ne odvajajte olovku od papira odnosno ne prestajte tipkati. Pišite ograničen vremenski rok, npr. 5 minuta ili dok ne ispišete jednu stranicu papira. Dok pišete, bitno je da ne remetite tijek svojih misli, stoga nemojte razmišljajte o gramatičkoj i pravopisnoj točnosti napisanog, niti o kvaliteti zapisanih ideja. Jednostavno izbacite na papir sve ideje i svaku misao koja vam u tom trenutku padne na pamet.

Najvjerojatnije ćete prvo početi pisati nešto nevezano uz rad o kojem trebate pisati ili ćete, možda, ponavljati jednu istu riječ jer vam ništa drugo ne pada na pamet, no ne brinite. Fizički čin pisanja potiče stvaranje ideje, prisjećanje činjenica i uočavanje nekih novih relacija među idejama i ubrzo, nakon što se malo uhodate, počete pisati o temi ili mogućim temama svog rada. Nastavite pisati dok vam vrijeme ne istekne ili dok ne popunite stranicu. Nakon toga pročitajte napisano i označite dobre ideje koje bi mogle predstavljati temu rada. Ako tražite ideje za razradu već odabrane teme onda grupirajte slične ideje i svakoj grupi dodijelite ime koje predstavlja jednu točku razrade u vašem akademskom radu. Proces možete ponoviti tako da nastavite općenito pisati i skupljati nove ideje za svoj rad ili tako da se fokusirate na odabrane ideje te ih malo detaljnije razradite.

Savjet: ako koristite računalo pri slobodnom pisanju, pokušajte u potpunosti zatamniti ekran dok pišete i ponovno ga osvjetlite tek kada završite s pisanjem. Tako vam napisano neće odvlačiti pozornost te ćete lakše izbaciti sve ideje koje su vam u glavi.

2. BRAINSTORMING (engl., „OLUJA PITANJA“)

Brainstorming je odlična tehnika za pronalaženje ideja o temi rada. Podrazumijeva izradu popisa svih ideja o temi koje vam padaju na pamet. Ideje mogu biti potaknute natuknicama s predavanja, nečim što ste vidjeli u medijima, pročitali u knjizi ili o čemu ste razgovarali s prijateljem. Bitno je da se ne cenzurirate, tj. da zapisujete sve ideje koliko god vam se činile besmislene. Ideje zapisujete u obliku izraza, tvrdnji, pitanja, dijagrama ili slika. Nakon nekog vremena (npr. 10 min) pogledajte što ste zapisali i vidite možete li nekako grupirati ideje, uočavate li uzorak koji se ponavlja. Izbacite ideje koje ne možete grupirati. Ako nemate dovoljno ideja na popisu, ponovite postupak tako da razmišljate o jednoj ideji s popisa. *Brainstorming* možete koristiti samostalno ili s grupom kolega tako da izmjenjujete ideje o zadanoj temi.

3. POSTAVLJANJE I ODGOVARANJE NA STRUKTURIRANA PITANJA

Ova strategija, slično kao i *brainstorming*, koristi se za stvaranje ideja za razradu teme rada što olakšava odabir cilja i teze rada. Popularna pitanja na koja možete tražiti odgovore su:

a) novinarska pitanja: Tko? Što? Kada? Gdje? Zašto? Kako?

Primjerice, tema rada je „Isplativost organskog uzgoja hrane“.

- Tko konzumira organsku hranu?
- Što se preferira iz organskog uzgoja?
- Gdje se prvo pojavila organski uzgojena hrana?
- Kada je organski uzgojena hrana postala popularna?
- Zašto je organski uzgojena hrana skuplja od neorganske?
- Kako se organska hrana procesuirala?

b) pitanja retoričara Richarda Younga:

- Koje su glavne karakteristike teme?
- Koja je povijest teme? Kako se tema promijenila? Kako će se tema mijenjati u budućnosti?
- Kojoj kategoriji tema pripada? Kako se ova tema uklapa u širi kontekst?
- Kako se tema povezuje s ostalim aspektima kulture ili drugim idejama? Koje su razlike i koje su sličnosti?

Primijenimo li ova pitanja na temu „isplativost organskog uzgoja“ hrane pitanja izgledaju ovako:

- Koje su osnovne karakteristike organske hrane?
- Koja je povijest uzgoja organske hrane i kako se taj proces mijenjao? Kako bi se mogao promijeniti u budućnosti?
- Koji je širi kontekst uzgoja organske hrane, kako se povezuje sa zdravljem općenito?
- Kako se interes za organski uzgoj može povezati s ostalim aspektima naše kulture?

4. GRUPIRANJE ILI IZRADA MAPE IDEJA

Grupiranje ili izrada mapa je vizualni *brainstorming*. Na sredinu papira napišite i zaokružite temu rada. Iz tog kruga povucite nekoliko linija i na njihovim krajevima napravite krugove. U njih upisujte podteme ili ideje vezane uz temu. Ako je podtemu ili ideju moguće dalje raščlaniti ili povezati s novom idejom, ponovo povucite nekoliko linija iz tog kruga i napravite krugove u koje ćete upisati podtemu. Nastavite koristiti ovu tehniku dok ne potrošite sve ideje koje imate. Na kraju ćete dobiti mapu ideja iz koje će biti jasno vidljivo kako su ideje međusobno povezane i o kojim idejama imate više toga za reći. Možda ćete neke ideje izbaciti, i to je u redu. Ne morate pisati o svemu što je u mapi ideja.

5. RAZGOVOR S KOLEGAMA

Pokušajte razgovarati s kolegama o temi svoga rada ili o problemu na koje ste naišli pri pisanju rada. Igrajte se idejama, ponudite rješenja na problem bez obzira jesu li efikasna ili ne. Zapisujte ono što ste rekli, ili, još bolje, ako razgovarate tako da izmjenjujete tekstualne poruke putem e-pošte, *Skypea* ili društvenih mreža - onda već sve imate zapisano.